

Investicije in odgovornost družbe

Prejeto 5. 10. 2018 / Sprejeto 22. 10. 2018

Strokovni članek

UDK 658.152+005.35

KLJUČNE BESEDE: investicije, trajnostni razvoj, družbena odgovornost

POVZETEK - Investicije vplivajo na razvoj in strukturo gospodarstva, zaposlitvene možnosti, življenjski standard in blaginjo gospodarstva, zato imajo multiplikativne učinke na ravni nacionalnega gospodarstva. Z globalizacijo in uveljavljanjem trajnostnega razvoja (TR) se investicijsko okolje spreminja. Investicijski procesi postajajo kompleksnejši, vključujejo večje število deležnikov in se odmikajo od tipično ekonomskih procesov odločanja. Značilni so večdimenzionalni cilji, ki temeljijo na konsenzu različnih razvojnih ciljev. Vendar pa je za tranzicijsko obdobje uveljavljanja TR značilno izpostavljanje neekonomskih ciljev pred ekonomskimi kot protiutež neoklasični obravnavi investicij. Takšen pristop pa, tako kot neoklasični, ne zagotavlja TR. Z uveljavljanjem letnega postaja vloga družbenih skupin v investicijskih procesih vse večja, zato je treba participacijo družbenih skupin nadomestiti z odgovornim odločanjem in iskanjem skupnih razvojnih konsenzov kot izhodišč za udejanjanje TR.

Received 5. 10. 2018 / Accepted 22. 10. 2018

Professional paper

UDC 658.152+005.35

KEY WORDS: investments, sustainable development, social responsibility

ABSTRACT - Investments influence the economy development and its structure, employment prospects, standard of living, and economic prosperity, therefore they have multiplying effects on the national economy. With globalisation and the promotion of sustainable development (SD), the investment environment is changing. Investment processes are becoming more complex, involving a larger number of stakeholders, and deviating from typical economic decision-making processes. Multi-dimensional goals based on a consensus of various development goals are characteristic. In the transition period of the SD implementation, there is a typical preference for non-economic objectives as opposed to the economic ones, representing a counterweight to the neoclassical treatment of investments. However, SD is not ensured by either of the approaches. By establishing SD, the role of social groups in investment processes is increasing, thus it is necessary to replace the involvement of social groups with responsible decision making and finding common development consensus as the starting point for the implementation of SD.

1 Uvod

Investicije so v družbi pomemben dejavnik, saj vplivajo na razvoj in strukturo gospodarstva, zaposlitvene možnosti ter tudi na življenjski standard in blaginjo. Čeprav imajo neposredni učinek na celotno družbeno proizvodnjo, so lahko njihovi cilji širši od zgolj ekonomskih. To še posebej velja za investicije, katerih cilj je trajnostni razvoj.

Trajnostni razvoj je v nacionalnih strateških dokumentih zapisan kot osnovna smernica in kriterij evalvacije financiranja ukrepov z evropskimi sredstvi. Glede na pomembnost trajnostnega razvoja v evropskem prostoru je postal izhodišče in koncept za oblikovanje nacionalnih razvojnih politik. Tako je zapisan tudi kot osrednji strateški cilj, ki usmerja strategijo razvoja v Sloveniji. Trajnostni razvoj v kontekstu dolgoročnih razvojnih ciljev temelji na politiki konsenza in iskanju uravnotežene odločitve med udeleženci pri sprejemanju strateških odločitev. Pomembni postajajo ne le cilj,

temveč tudi poti, aktivnosti, načini in sredstva, ki vodijo do načrtovanega cilja, ki pa mora zagotavljati trajnostni oz. skladen in uravnotežen razvoj.

S postavljanjem trajnostnega razvoja kot izhodišča razvojnih politik se spreminjajo merila za merjenje gospodarskega razvoja in investicijsko okolje. Spremembe, ki jih je prinesel trajnostni razvoj, se tako odražajo tudi na ekonomskih področjih, saj so ta vpeta v celovito družbeno dogajanje. Investicijski procesi odločanja se zato srečujejo z uveljavljanjem neekonomskih ciljev, večdimenzionalnimi cilji, kompleksnejšimi modeli in vključevanjem večjega števila družbenih skupin.

2 Metodologija

Pri raziskavi o pomenu investicij na makroekonomski ravni in raziskovanju koncepta trajnostnega razvoja je bila uporabljena deskriptivna metoda.

Raziskava na področju razumevanja trajnostnega razvoja je bila izvedena v okviru širše raziskave na področju umeščanja prostorskih investicij v Sloveniji kot kvantitativna, kavzalna, neeksperimentalna raziskovalna metoda z uporabo kombiniranega anketnega vprašalnika. V raziskavi, ki je potekala od 1. 6. 2013 do 27. 6. 2013, je sodelovalo 116 strokovnjakov, ki so bili zaposleni na občinah, v državnih inštitucijah ali pa v strokovnih službah, ki zastopajo občine ali državne inštitucije v postopkih prostorskih investicij.

3 Investicije in odgovornost družbe

3.1 Vloga investicij v nacionalnem gospodarstvu

Investicije so pomemben dejavnik, ki vpliva na razvoj in strukturo gospodarstva, zaposlitvene možnosti in s tem na življenjski standard in blaginjo nekega gospodarstva.

Vpliv investicij na makroekonomske kazalnike gospodarstva je v ekonomski teoriji analiziran skozi agregatno ponudbo in agregatno povpraševanje. Agregatna ponudba (AS) oz. proizvedena količina (Q) je potrošnja prebivalstva (C), varčevanje (S) in davki (TX). Agregatno povpraševanje (AD) je celotna potrošnja nekega odprtega gospodarstva in vključuje potrošnjo prebivalstva (C), potrošnjo podjetij (I), potrošnjo države (G) in neto izvoz (izvoz – uvoz). V nekem sistemu bo v enem letu agregatno povpraševanje (AD) enako bruto družbenemu produktu (BDP).

Stopnja rasti BDP in obseg investiranja sta v premem sorazmerju. »Večji je obseg investiranja, tem višja bo stopnja rasti, če so drugi pogoji nespremenjeni, in/ali: višja kot je učinkovitost investiranja, tem višja bo stopnja rasti, ob drugih nespremenjenih pogojih.« (Senjur, 2001, str. 129) Na nivoju nacionalnega gospodarstva so investicije sestavni del bruto domačega proizvoda (BDP) in predstavljajo razliko med bruto družbenim proizvodom in celotno porabo, vključno z neto izvozom nekega gospodarstva.

»V makroekonomiji imajo investicije dvojni pomen. Po eni strani povečujejo kapital, ki je faktor proizvodnje. Investicije so dejavnik povečevanja proizvodnje in s tem gospodarske rasti. V tem smislu so investicije dejavnik ponudbe. Na drugi strani pa so investicijski izdatki. Kot take so dejavnik povpraševanja. Investicije torej vplivajo tako na agregatno ponudbo kot na agregatno povpraševanje.« (Senjur, 2001, str. 109)

Kako pomemben je delež investicij, kaže tudi poročilo Statističnega urada Republike Slovenije za leto 2017. Bruto domači proizvod (BDP) se je v letu 2017 zvišal za 5,0 %, pri čemer so bruto investicije v gradbene objekte, stroje in opremo prispevale 8,4 %.

Čeprav imajo investicije neposredni učinek na celotno družbeno proizvodnjo, pa so lahko njihovi cilji širši od zgolj ekonomskih učinkov. »Problematika, povezana s klimatskimi spremembami ter vse večja družbena in politična pozornost, je vplivala na gospodarstvo, da je v izvajanju svojih aktivnosti pričelo vključevati družbene in okoljske vidike. Tako je trg družbeno odgovornih investicij hitro rasel in v zadnjih desetih letih predstavlja pomembno ekonomsko področje, ki mu v prihodnosti pripisujejo še večjo pomembnost. Trenutna velikost trga družbeno odgovornih investicij znaša približno pet trilijonov evrov in v Evropi zavzema 53 % tržnega deleža, medtem ko ta delež v Združenih državah Amerike znaša 39 %, v preostalem delu sveta pa le 8 %.« (Kiesel et al., 2010, str. 4) »Bolj kot kdaj koli moramo o investicijah razmišljati globalno.« (Jones, 2012, str. 14) Investicijske odločitve tako niso več vezane le na ekonomske učinke, ampak tudi na doseganje okoljskih in družbenih ciljev.

Na spremenjeno obravnavo in razumevanje investicij in njihovih učinkov je vplival trajnostni razvoj kot osrednja razvojna smernica razvitih gospodarstev. Cilji investiranja in cilji gospodarske aktivnosti s tem ne ostajajo zgolj na ekonomski ravni, ampak so le-ti uravnoteženi z okoljskimi in družbenimi cilji. »Zaradi številnih izzivov, s katerimi se srečuje Evropa, npr. gospodarskih, okoljskih in socialnih izzivov, je jasno, da je treba uporabiti pristop, ki je celosten in temelji na posameznih območjih, s čimer bi se zagotovil učinkovit odziv na te izzive.« (Evropska komisija. Celostna teritorialna naložba. Kohezijska politika 2014–2020, str. 2)

Kljub pozivom politik k celostnemu in uravnoteženemu razvoju pa je v obdobju pospešenega uvajanja trajnostnega razvoja zaznati dodajanje uteži neekonomskim ciljem, kot so varovanje okolja, varovanje prostora in socialni cilji. Navedeno potrjuje tudi raziskava glede upoštevanja vidikov pri vrednotenju variant prostorskih investicij. Čeprav so anketirani vsem vidikom trajnostnega razvoja pripisali razmeroma enakovredno pomembnost, pa prihaja do razlik pri njihovem upoštevanju v praksi. Na podlagi izračuna modalnih vrednosti (M) je bilo ugotovljeno, da anketirani pri vrednotenju variant prostorskih investicij vedno upoštevajo ($M = 5$) prostorski, okoljski in funkcionalni (tehnični) vidik, medtem ko ekonomski in družbeni vidik upoštevajo pogosto ($M = 4$), časovni vidik pa le občasno ($M = 3$).

Tabela 1: Mnenje anketiranih glede uporabe vidikov trajnostnega razvoja pri vrednotenju variant prostorskih investicij.

Statistični parametri	Vrednosti parametrov po vidikih TR (pri čemer vrednosti pomenijo: 1 – nikoli, 2 – redko, 3 – občasno, 4 – pogosto, 5 – vedno)					
	Prostorski	Okoljski	Funkcionalni	Ekonomski	Družbeni	Časovni
Aritmetična sredina	4,58	4,51	4,38	3,89	4,04	3,08
Mediana	5,0	5,0	5,0	4,0	4,0	3,0
Modalna vrednost	5	5	5	4	4	3
Standardna deviacija	0,615	0,623	0,765	0,946	0,871	1,163
Minimum	2	3	2	2	1	1
Maksimum	5	5	5	5	5	5

Vir: Anketni vprašalnik, 2013.

Dodajanje uteži neekonomskim ciljem kaže na slabo razumevanje koncepta trajnostnega razvoja. Izpostavljanje posameznih vidikov trajnostnega razvoja vodi v odmikanje od koncepta trajnostnega razvoja in s tem tudi od trajnostnorazvojnih ciljev, saj TR v svojem teoretičnem izhodišču temelji na konsenzu razvojnih ciljev in uravnoteženju prostorskih, okoljskih, ekonomskih, tehničnih, družbenih in časovnih vidikov. Navedeno potrjuje tudi nabor trajnostno razvojnih ciljev v osnutku Strategije razvoja Slovenije 2030.

4 Trajnostni razvoj in odgovornost družbe

»Živimo v času, ko se na nacionalni in globalni ravni soočamo s številnimi izzivi in dolgoročnimi trendi. Razmere doma, v Evropski uniji (EU) in po svetu so se močno spremenile. Zaznamovane so z negotovostjo, nepredvidljivostmi in iskanjem novih paradigem razvoja, ki v ospredje družbenih prizadevanj postavljajo kakovost življenja. Da bi zdajšnjim in prihodnjim generacijam zagotovili višjo kakovost življenja ter bi postali družba odporna na spremembe, negotovosti in izzive, je treba ustvariti pogoje ter vzpostaviti sistemski pristop k trajnostnemu razvoju. Razvojni izzivi poleg nevarnosti prinašajo tudi številne nove priložnosti.« (Strategija razvoja Slovenije 2030, osnutek)

Trajnostni razvoj usmerja zavedanje o omejenosti naravnih virov. »Čeprav obstaja več definicij trajnostnega razvoja, je vsem skupna ideja, da je potrebno prihajajočim generacijam omogočiti razmere za življenje, ki bodo v izhodišču primerljive našim. Potrebno je ohranjati ekosistem in biološko raznolikost, vendar je obenem potrebno ohraniti tudi industrijo, ki mora biti naravnana trajnostno. Industrija mora proizvajati dobrine in usluge, ki jih ljudje potrebujejo ter s katerimi družbe ohranjajo zdravje, blaginjo in zadovoljstvo ljudi skozi več generacij. Trajnostne odločitve morajo omogočiti industriji uspešno poslovanje ob upoštevanju zdravega okolja, od katerega smo odvisni vsi.« (Hardisty, 2010, str. 10)

Ne glede na razširjenost BDP kot merila ekonomske učinkovitosti nacionalnih gospodarstev pa njegova izrazito ekonomska kategorija ne sovпада z neekonomskimi

cilji sodobnih, trajnostnorazvojnih gospodarstev. »V času krize so se obudila pričakovanja, da se bo razvoj obrnil od kapitala k ljudem in okolju. V ekonomski literaturi so se pomnožile študije, ki dokazujejo, da sedanji neoliberalni koncept razvoja ni vzdržen in ne prispeva k blaginji prebivalstva.« (Murn, 2010, str. 3)

S postavljanjem trajnostnega razvoja kot izhodišča razvojnih politik se spreminjajo merila za merjenje gospodarskega razvoja, ki poleg ekonomskega vidika vključujejo tudi razvoj na področju varovanja okolja in družbene blaginje. Družbeno odgovorno vlaganje je koncept oz. pristop, ki združuje tako podjetniško delovanje kot skrb za okolje in družbeno skupnost. Trajnostno in družbeno odgovorne investicije tako predstavljajo integracijo okoljskih, družbenih in gospodarskih področij. »Poleg tega je nujen razvoj močnih partnerstev med lokalnimi prebivalci, civilno družbo, lokalnim gospodarstvom in različnimi ravni vlade« (Evropska komisija. Celostni trajnostni urbani razvoj. Kohezijska politika 2014–2020, str. 2).

Z upoštevanjem značilnosti trajnostnega razvoja, družbene kompleksnosti in družbene participacije se odločanje v takšnem okolju približa značilnostim postnormalne znanosti po Funtowiczu in Ravetzu. Gre za situacije z velikimi odločitvenimi tveganji in veliko negotovostjo, kjer so poleg strokovnega znanja potrebne še izkušnje in dobro poznavanje lokalnega okolja. Ko so tveganja velika, je odločitev prepuščena ekspertom. Čeprav njihovo delo temelji na znanosti, morajo obvladovati tudi tveganja, povezana z okoljem in prostorom, saj so posledice napačnih odločitev lahko usodne. Zaradi velikih tveganj pripadniki postnormalne znanosti predlagajo ustanovitev širše ekspertne skupine, v katero se vključujejo pripadniki lokalnih skupnosti, ki prispevajo informacije in gradiva, ki jih ni možno pridobiti v strokovni literaturi. S takšnim pristopom je zagotovljena interdisciplinarna obravnava problemov in hiter nabor informacij, relevantnih za odločanje, s čimer se zmanjša tveganje in zagotovi večja kakovost pri odločanju in sprejetih odločitvah.

Vključevanje družbenih skupin zahteva odgovorno ravnanje, sistematičen pristop, uporabo novih modelov vodenja in upravljanja družbenih skupin ter oblikovanje interdisciplinarnih delovnih skupin. S tem participacijo družbenih skupin približamo postnormalni znanosti, ki zahteva pluralno odločanje znotraj interdisciplinarnih skupin strokovnjakov in relevantnih družbenih skupin. Pri tem se je treba zavedati, da je neposredna uporaba teorije postnormalne znanosti in aarhuske konvencije v praksi možna le z oblikovanjem ustreznih modelov upravljanja družbenih skupin.

»Na načelni ravni s temi dokaj jasno in enostavno formuliranimi zahtevami ni težav. Na izvedbeni ravni, tj. praktični ravni, pa je prepričljivo izpolnjevanje kriterijev strokovnosti, legalizma in etičnosti zelo visoko postavljen cilj. Nedosegljivost tega idealnega cilja nas pragmatično sili v dvoličnost: pristajanje na razliko med načelno teorijo in precej manj etično prakso je dejansko strukturni pogoj normalnega funkcioniranja (post)modernih družb.« (Kos, 2002, str. 23)

Zaradi svojih značilnosti trajnostni razvoj predstavlja odmik od neoklasične ekonomske teorije koristnosti, saj v ospredje ne postavi le donosnosti in koristnosti investicijskih projektov, ampak uravnoteženo zasleduje več ciljev in vključuje večje število družbenih skupin. Ravno te značilnosti vodijo v kritiko Agende 21, v kateri

trajnostni razvoj označujejo kot novo, prikrito obliko socializma. Zaradi liberalizacije in postnormalnih značilnosti je trajnostni razvoj pri nasprotnikih prepoznan kot globalna politična kontrola, ki ogroža suverenost držav, posega v pravice lastnikov zemljišč ter skozi ekstremne naravovarstvene smernice implementira marksistične oz. socialistične ideje in ogroža privatni sektor in ekonomijo.

Investicije, katerih cilj je doseganje trajnostnega razvoja, se od investicij s pretežno ekonomskimi cilji razlikujejo tako po svojih ciljnih kot po številu vključenih interesnih skupin. Gre za uravnoteženje med sedanjimi in prihodnjimi interesi oz. potrebami ob evidentiranju in analiziranju vseh tveganj, ki pa so zaradi večdimenzionalnosti in upoštevanja časovnih potreb zahtevnejša za obravnavo in jih je treba analizirati že v fazi usklajevanja razvojnega scenarija. Trajnostni razvoj je zato treba razumeti v konceptualnem smislu in ne zgolj v smislu njegove delitve na vidike trajnostnega razvoja. Z udejanjanjem politike trajnostnega razvoja je treba sprejeti tudi družbeno participacijo kot pojav sodobne postnormalne družbe in jo metodološko vgraditi v zakonodajo in modele odločanja. Vendar pa takšen metodološki pristop zahteva razumevanje koncepta in paradigme trajnostnega razvoja ter odmik od dosedanjih birokratsko zasnovanih modelov vključevanja javnosti. Poleg tega je treba upoštevati, da družbena delitev dela in vse večja specializacija področij odloča o kompetentnosti posameznih družbenih skupin. Vključevanje družbenih skupin v procese odločanja mora zato temeljiti na kompetentnosti in odgovornosti družbenih skupin, znotraj svojih pristojnosti in znanja, zato je relevantnost družbenih skupin, vključenih v procese investicijskega odločanja, zelo pomembno. Participacija družbenih skupin tako ni omejena zgolj na zahteve in pogoje ampak na aktivno vključevanje v procese odločanja, ki zahteva od vseh udeležencev v procesu družbeno odgovorno ravnanje in prevzemanje posledic njihovih odločitev.

Različnost družbenih ciljev sama po sebi ni zadostna za izvedbo investicijskega procesa. Da bi jo lahko uporabili v investicijskem procesu, zahteva predhodno usklajitev ciljev in interesov ter oblikovanje skupnega razvojnega konsenza, ki bo determiniral temeljno razvojno pot skozi celoten investicijski proces odločanja.

Pasivna družbena participacija, kratkoročni in z mandatom omejeni politični cilji ter vključevanje družbenih skupin brez odgovornega ravnanja ne predstavljajo koraka k izpolnitvi pogoja aktivne družbene participacije. Ta mora predstavljati zavezo vključenih družbenih skupin k odgovornemu ravnanju in skrbi za razvoj sedanjih in prihodnjih generacij. To pomeni, da načini vključevanja družbenih skupin v procese investicijskega odločanja zahtevajo resen metodološki pristop in ne smejo biti birokratski ali prepuščeni pritiskom posameznih družbenih skupin.

Zagotovitev aktivne in odgovorne družbene participacije je zato možna zgolj z ustreznim metodološkim pristopom, s katerim se kar najbolj zmanjša vpliv političnih in individualnih interesov pri investicijskem odločanju. Tu je ključno ugotavljanje relevantnosti posameznih družbenih skupin in zagotavljanje transparentnosti in razumljivosti vsebin skozi celoten postopek investicijskega odločanja.

5 Zaključek

Investicije so v družbi pomemben dejavnik, saj vplivajo na razvoj in strukturo gospodarstva, zaposlitvene možnosti, s tem pa na življenjski standard in blaginjo nekega gospodarstva. Čeprav imajo neposredni učinek na celotno družbeno proizvodnjo, pa so lahko njihovi cilji širši od zgolj ekonomskih. To še posebej velja za investicije, katerih cilj je trajnostni razvoj, ki je kot osrednja razvojna smernica razvitih gospodarstev vplival na spremenjeno obravnavo in razumevanje investicij ter razširil investicijske cilje s tipično ekonomskih na večdimenzionalne, ki predstavljajo presek ekonomskih, družbenih in okoljskih.

Trajnostni razvoj je v nacionalnih strateških dokumentih zapisan kot osnovna smernica in kriterij evalvacije financiranja ukrepov z evropskimi sredstvi. Glede na pomembnost trajnostnega razvoja v evropskem prostoru je postal izhodišče in koncept za oblikovanje nacionalnih razvojnih politik. Tako je zapisan tudi kot osrednji strateški cilj, saj usmerja strategijo razvoja v Sloveniji. Pomembni postajajo ne le cilj, temveč poti, aktivnosti, način in sredstva, ki vodijo do načrtovanega cilja. Ta pa mora zagotavljati trajnostni oz. skladen in uravnotežen razvoj.

Investicij, katerih cilj je trajnostni razvoj, ne moremo razvrstiti med gospodarske ali negospodarske, saj sledijo tako gospodarskim kot negospodarskim ciljem. Njihovo razumevanje zahteva odmik od neoklasične ekonomske teorije koristnosti, ki temelji na menjalni vrednosti dobrin in uporabi ekonomskih modelov, s katerimi družbene odnose med ljudmi pojasnjujemo s tehničnimi odnosi med ljudmi in stvarmi. Zaradi značilnosti jih je treba obravnavati kot investicije, s katerimi se zadovoljujejo potrebe večjega števila družbenih skupin integracijsko in prijazno do okolja.

V obdobju pospešenega uveljavljanja trajnostnorazvojne politike se trajnostni razvoj v Sloveniji enači z neekonomskimi cilji, kot protiutež neoklasični obravnavi investicij. Vendar pa je takšen pristop v konceptualnem smislu enak neoklasičnemu in tako kot neoklasični ne vodi k doseganju ciljev trajnostnega razvoja. Za udejanjanje trajnostnorazvojne politike, kot presečne množice razvojnih ciljev, je zato nujna uravnoteženost neekonomskih in ekonomskih ciljev, vključevanje relevantnih družbenih skupin in njihovo odgovorno sodelovanje v procesu investicijskega odločanja.

Uresničevanje trajnostnega razvoja lahko zagotovimo le z usklajevanjem interesov in ciljev različnih družbenih skupin, zato sta razumevanje tega in aktivna participacija družbenih skupin ključna. O aktivni družbeni participaciji pa lahko govorimo le, če je ta odgovorna do družbe kot celote. Izhodišče za udejanjanje trajnostnega razvoja so tako sprejeti razvojni konsenzi, enakovredno upoštevanje vseh vidikov trajnostnega razvoja in odgovorna aktivna družbena participacija relevantnih družbenih skupin.

Lidija Kegljjevič Zagorc, PhD

Investments and Corporate Responsibility

Investments have an important role in how society operates, as they influence the development and structure of an economy, employment prospects and, consequently, the standard of living and welfare of that economy. Although they have a direct effect on society's production as a whole, their objectives can be wider than mere economic ones. This is particularly true for investments aimed at sustainable development. Sustainable development as the central development guideline of developed economies is a key factor in the changed treatment and understanding of investments and has expanded investment objectives from the conventionally economic to multi-dimensional, which represent a cross-section of economic, social and environmental objectives.

Sustainable development is written into national strategy documents as a basic guideline and criterion for evaluating the financing of measures with European funds. Given its importance in Europe, sustainable development has become the starting point and concept for shaping national development policies. Thus, it is also written as a central strategic objective that directs the strategy of development in Slovenia. The paths, the activities, the method and the means leading to this objective and which must guarantee such sustainable or coherent and balanced development are also prioritized in addition to the objective itself.

By setting sustainable development as the starting point for development policies, the criteria for measuring economic development are changing, which, in addition to the economic aspect, include development in the field of environmental protection and social welfare. Changes brought about through sustainable development are also reflected in economic fields, as they are integrated into comprehensive social life, which is why they cannot be completely isolated and separated from other social factors.

The impact of investments on macroeconomic indicators of the economy is analysed in economic theory through aggregate supply and aggregate demand. Aggregate supply (AS) or the quantity produced (Q) is equal to the consumption of the population (C) + savings (S) + taxes (TX). Aggregate demand (AD) is the total consumption of an open economy and includes the population's consumption (C) + the consumption of enterprises (I) + government consumption (G) + net exports (exports - imports). In one economic system, aggregate demand (AD) in one year is equal to gross social product (GSP).

Gross domestic product (GDP) growth rate and the volume of investment are directly proportional. A greater volume of investment yields a higher rate of growth (given that all other conditions are unchanged), or the higher the efficiency of the investment, the higher the growth rate under unchanged conditions. At the level of the national economy, investments are an integral part of GDP and represent the difference between gross social product and total consumption, including the net exports of the economy.

In macroeconomics, investments have a double meaning. On the one hand, they increase capital, which is a factor of production: in this case investments are the factor of increasing production and, consequently, economic growth, and are therefore a supply factor. On the other hand, investment expenditure is a factor of demand. Investments therefore affect both aggregate supply and aggregate demand.

The report of the Statistical Office of the Republic of Slovenia for 2017 shows the importance of the share of investments. In 2017, the gross domestic product (GDP) increased by 5.0% with gross investments in construction structures, machinery and equipment, accounting for an 8.4% share.

The changed treatment and understanding of investments and their effects were influenced by the introduction of sustainable development as a central development guideline of developed economies. The objectives of investment and the objectives of economic activity do not therefore remain solely on the economic level, but they are balanced with environmental and social objectives. Due to these numerous challenges, e.g. economic, environmental and social, it is clear that a comprehensive approach based on sustainable development is necessary to ensure an effective response to such challenges.

The investments aimed at sustainable development cannot be classified as economic and non-economic, as they pursue both economic and non-economic objectives. Their understanding requires a digression from the neoclassical economic theory of utility, which is based on the exchange value of goods and the use of economic models by which social relations between people are explained uniformly and mechanically as technical relations between people and things. Due to their characteristics, they must be considered as investments that take an integrative and environmentally friendly approach to satisfying the needs of greater social groups.

In a time of accelerated introduction of sustainable development policy, sustainable development in Slovenia is equated with non-economic objectives, as a counterbalance to the neoclassical treatment of investments. However, such an approach is in the conceptual sense the same as the neoclassical, and as such it does not treat investments as a whole and therefore does not automatically lead to achieving sustainable development objectives.

Despite the policies calling for integrated and balanced development, the extra weight of adding non-economic objectives, such as fundamental environmental protection, the protection of space and social objectives, can be perceived at this time of accelerated introduction of sustainable development.

This effect is confirmed for the statutory prescribed methodology of preparation, treatment and evaluation of investments having the objective of sustainable development through research carried out on a sample of spatial investments. The research was carried out as a causal, non-experimental research method following the method of analysis and synthesis.

The research on the practices in the field of spatial planning in Slovenia was carried out from 1 June 2013 to 27 June 2013. Expert workers from municipalities and

state institutions dealing with the management and coordination of the siting procedures of spatial investment in public space were involved in the research. In total, 207 municipalities (populations greater than 1000 residents) and 24 state institutions were surveyed which conduct or coordinate the siting procedures of spatial investments in Slovenian public space using (their own or external) experts from this field.

The results of the research show a different treatment of the aspects of sustainable development in the evaluation of variants of spatial investments. Although the respondents attributed relatively equivalent importance to all aspects of sustainable development, it was found that there were differences in their consideration in practice. Based on the calculation of the modal values (M), it was found that those surveyed in the valuation of variants of spatial investments always ($M = 5$) take into account the spatial, environmental and functional (technical) aspects, while the economic and social aspects are often ($M = 4$) taken into account, but the time aspect is only occasionally ($M = 3$) taken into account.

Prioritizing non-economic objectives and the unequal treatment of the aspects of sustainable development show a lack of understanding of the concept of sustainable development. Highlighting the individual aspects of sustainable development leads to digression from the concept of sustainable development and hence also from sustainable development objectives, since sustainable development is fundamentally based on a consensus on development objectives and on balancing the spatial, environmental, economic, technical, social and temporal aspects.

This is confirmed by the set of sustainable development objectives in the draft of the Slovenian Development Strategy 2030. In order to implement a sustainable development policy as intersecting sets of development objectives, it is therefore necessary to balance the non-economic and economic objectives along with the integration of relevant social groups and their responsible participation in the investment decision-making process.

In addition to the multidimensional approach, social participation as a fundamental feature of sustainable development is being established with a sustainable approach to enable the creation of a consensus on the development objectives and interests of different social groups. Investments aimed at achieving sustainable development diverge from investments with predominantly economic objectives both in terms of their objectives and the number of stakeholder groups involved.

Sustainable development is about balancing current and future interests or the needs in registering and analysing all the risks, which, due to multidimensionality and the consideration of time restraints, are more demanding for consideration and must already be analysed in the phase of harmonization of the development scenario.

Socially responsible investment is a concept or an approach that combines both entrepreneurial action and care for the environment and social community. Sustainably and socially responsible investments thus represent the integration of environmental, social and economic objectives. To achieve this, it is necessary to develop

strong partnerships between local communities, civil society, the local economy and the various levels of government.

The involvement of social groups requires responsible behaviour, a systematic approach, the use of new models of leading and managing social groups and the creation of interdisciplinary working groups. In so doing, the participation of social groups is approached as in a post-normal society, which requires plural decision-making within interdisciplinary groups of experts and relevant social groups. With this approach we should be aware that the direct use of the theory of a post-normal society and the Aarhus Convention is in practice only possible by shaping appropriate models for managing social groups.

With the implementation of the policy of sustainable development, it is also necessary to accept social participation as a phenomenon of a modern post-normal society and to methodologically integrate it into legislation and decision-making models. However, such a methodological approach requires the understanding of the concept and the paradigm of sustainable development and a digression from the existing bureaucratic models of public involvement. It is additionally necessary to consider that the social division of labour and the growing specialization of professional fields determines the competence required of individual social groups.

The integration of social groups into decision-making processes must therefore be based on the competences and responsibilities of social groups within their own competences and knowledge; for this reason, the relevance of social groups being involved in investment decision-making processes is essential. The participation of social groups is thus not limited to the submission of requests and conditions but to actively participate in the co-decision making process, which requires that all participants in the process are socially responsible and assume the consequences of the decisions taken.

The implementation of the concept of sustainable development can be ensured only by harmonizing the interests and objectives of different social groups; therefore, understanding the concept of sustainable development and active participation of social groups are of key importance. We can only talk about active social participation insofar as it is responsible to the society as a whole. The starting point for the implementation of sustainable development thus adopts a development consensus, equal consideration of all aspects of sustainable development and responsible active social participation of relevant social groups.

LITERATURA

1. Agenda 21 (1992). United Nations Conference on Environment & Development Rio de Janeiro, Brazil. Pridobljeno dne 27. 4. 2016 s svetovnega spleta: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf>.
2. Commission of the European Communities (2001). A Sustainable Europe for a better world: a European Union Strategy for Sustainable Development (Commission's proposal to the Gothenburg European Council). Brussels, 15. 5. 2001 COM (2001) 264 final.

3. Commission of the European Communities (2009). Communication from the commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Mainstreaming sustainable development into EU policies (2009). Review of the European Union Strategy for Sustainable Development. Brussels, 24. 7. 2009. Pridobljeno dne 14. 3. 2018 s svetovnega spleta: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0400:FIN:EN:PDF>.
4. Hardisty, P. E. (2010). Environmental and economic sustainability. Boca Raton: CRC Press.
5. Jones, C. P. (2012). Investments analysis and management, 12 th ed. Hoboken (USA): John Wiley & Sons.
6. Kiesel, R., Scherer, M. and Zagst, R. (2010). Alternative investments and strategies. World Sceintific.
7. Murn, A. (2010). Merjenje ekonomske blaginje prebivalstva. Statistični dnevi. Radenci. Pridobljeno dne 12. 3. 2018 s svetovnega spleta: <http://www.stat.si/StatistcniDnevi/Docs/Radenci%202010/Murn-Merjenje%20ekonomske%20blaginje-prispevek.pdf>.
8. Pridobljeno dne 14. 3. 2018 s svetovnega spleta: http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/innovation/pdf/library/strategy_sustdev_en.pdf.
9. Pridobljeno dne 15. 3. 2018 s svetovnega spleta: [http://en.wikipedia.org/wiki/Investment_\(macroeconomics\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Investment_(macroeconomics)).
10. Pridobljeno dne 15. 3. 2018 s svetovnega spleta: <http://www.gsm-r.si/pogosta-vprasanja-in-odgovori.html>.
11. Pridobljeno dne 15. 3. 2018 s svetovnega spleta: <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7266>.
12. Senjur, M. (2001). Makroekonomija. Makroekonomija majhnega odprtega gospodarstva. Maribor: MER.
13. Strategija razvoja Slovenije 2030 (osnutek). Pridobljeno dne 16. 3. 2018 s svetovnega spleta: http://www.svrk.gov.si/fileadmin/svrk.gov.si/pageuploads/Osnutek_SRS2030_-_javno_posvetovanje.pdf. 6.